

Niečo májlo o darlingtonii a jej pestovaníu

PÁŤÁ-spÁvek pÁŤidal Radek Kastner
[12.09.2010]
Aktualizováġino [13.09.2010]

Karol GazdÁ-k

Darlingtonia californica, jedinÁ½ druh tohto rodu, sa v mnohÁ½ch smeroch podobÁġi prÁ-buznÁ½m sarraceniám. Napriek podobnÁ©mu vzhÁ¼adu sa lÁ-Áġia po genetickej strÁġinke. Doktor Miloslav StudniÁ•ka o tom pÁ-Áġe: "VeÁ¼mi jasne to ukazuje rozdielny poÁ•et chromozÁ³mov v buneÁ•nÁ½ch jadrÁġich darlingtonie (2n=30) a sarracenie (2n=26). ChromozÁ³my darlingtonie sÁ° pritom takmer dvakráġt menÁġie (1,5 um) ako u sarracenie (asi 2,8 um)."

```
st1\:* {
BEHAVIOR: url(#ieooui)
}
```

Tento rod s jedinÁ½m druhom predstavuje oproti heliamforÁġm veÁ¼mi pokroÁ•ilÁ½ a zloÁ¼ito ÁġpecializovanÁ½ vÁ½vojovÁ½ typ. Pasca má• Á¼e dosahováÁ¥ vÁ½Áġky aÁ¼ 90 cm, Á•o je naozaj impozantnÁ©. Tieto podivuhodnÁ© hadovitÁ© pasce s veľavicou, posiatou ovÁġlnymi belavÁ½mi okienkami (fenestrÁġcia) a opatrenou rozoklanÁ½m "prÁ-veskom", sÁ° vÁ½stiÁ¼ne prirovnÁġvanÁ© ku kobre (kobria Á¼alia).

KorisÁ¥ je k hrdlu lÁġkanÁġi Á¼Á¼azami na vonkajÁġom povrchu pasce, hlavne okolo hrdla, na prÁ-vesku a na krÁ-dle. PodobnÁġ nektÁġrovÁ© Á¼Á¼azy sÁ° tieÁ¼ na vnÁ°ornom ochlpenom povrchu hlavice. Smerom ku dnu pasce nasleduje pod hlavitou zÁ bez Á¼liaz, ktorej povrch tvorÁ- taġkovito sa prekrÁ½vajÁ°ce a dolu smerujÁ°ce hrotovitÁ© vÁ½rastky buniek. DolnÁġ polovica vnÁ°ornÁ©ho povrchu pasce je pokrytÁġ aÁ¼ 3 mm dlhÁ½mi chlpmi. Pozoroval som to aj pod mikroskopom aÁ trochu mi to pripomÁ-nalo pascu Sarraceniei psittacina. Napriek tomu, Á¼e v pasci nie sÁ° Á¼iadne trÁġviace Á¼Á¼azy, dochÁġdza tu k vylú•ovaniu tekutiny. Objem tekutiny sa zvyÁġuje po chytenÁ- koristi.

Najviac ma vÁ¼dy ale zaujme fenestrÁġcia DarlingtÁ³niÁ-. Je to proste krÁġsa tÁ°to ÁġtruktÁ°ru pozorováÁ¥ Á•i uÁ¼ voÁ¼nÁ½r alebo cez mikroskop. Je to rafinovanÁ½ prostriedok, ako nevypláġiÁ¥ potenciÁġlnu korisÁ¥ prÁ-tomnosÁ°ou pasci. Tieto âĖžokienkaâĖž prepÁ°ÁġÁ¥ajÁ° svetlo aÁ tÁ½m máġi hmyz pocit bezpeÁ•ia, hoci oÁ kÁ°sok niÁ¼Áġie Á•akÁġ smrÁ¥.

Darlingtonia je endemit urÁ•itÁ©ho Á°zemia v Kalifornii a v Oregone. Preto je veÁ¼mi viazanÁġ na svoju mikrokliÁ-mu z Á•oho vyplÁ½va aj jej nÁġiroÁ•nosÁ¥ na pestovanie, ktorÁ© Á•asto konÁ•Á- neÁ°spechom.

Jej mikroklima je vytváraná horskými potokmi stekajúcimi zo svahov, ktoré obmŕšťujú jej korene, ochladzujú, respektíve vyrovnávajú teplotu substrátu aj počas najteplejších letných dní - a v prvom rade zabezpečujú prísun kyslíka k jej koreňom. Toto okysličovanie jej koreňov je kľúčovým faktorom k úspešnému pestovaniu *Darlingtonii*.

No teda ako na ňu? Čítajte a dozviete sa ;)

Táto rastlinu som si zadovážil z *Plantae.sk*, hoci som vedel o jej náročnosti. Predtým som prešiel kvantum literatúry, kde sa popisuje pestovanie tejto rastliny. Pri kupovaní som bol v totálnom ošialení, ale teraz keď som vytriezvel, ďakujem, že som to urobil :-D Ale nie, beriem späť :-D Nie je to s ňou až taká záležitosť, ako som si myslel. Rastlina po roka (cca 5 mesiacov) vôbec nerástla a to vo mne budilo pesimistickú zmlákanie. Jedinou povzbudivou a nádej prinášajúcou myšlienkou bolo, že rastlina ešte zimuje...bolo to totiž v zimných mesiacoch kedy som ju aj kupoval (november) a to už boli prvý mrazy. A bolo to tak. Po dlhom ťákaní - vidiac ako z rastliny vylieza nová červená "had" som bol naplnený úľavou a oáčkovaním v jej jarnej pasce...

Najčastejšie sa stáva pri amatérskom pestovaní - a zlom adaptovaní rastliny, že rastlina oddeľuje po dvoch až troch mesiacoch a keď nie, tak do roka umrie. Je to endemit, ktorý veľa k nároky z lokality kde žije a pri nedodržaní podmienok rastlina stráca trpľivosť, zastaví rast a nakoniec uhynie...

Stáva sa aj, že rastlina sa každým rokom postupne zmenšuje a konečný stav je asi každému známy. Treba ale do ňu vodu. Rastlina vypestovaná v kultúre (zo semena) je tolerantnejšia a už na pestovateľské prenosy alebo rozdielnosť kultúry od jej prirodzeného prostredia. Naopak, rastliny odobrané z prírody, vydrží v kultúre maximálne 3 mesiace. Viac by v ňom o tom mohol povedať Barry Rice, ktorý sa *Darlingtoniam* viac venuje a vyskúšal si to na vlastnej koži.

Táto ma látkom by som chcel aj vyzvať k údu, ktorý - radi zbierajú masozravky na ich lokalitách: Prosím vás nerobte to aj v rozpore so zákonom a rastliny v ňom aj tak nebudú prosperovať a za každým v ňom uhynú!

No ale späť k *Darlingtonii*...

Rastlina vyžaduje vzdušný substrát!!! Pravdepodobne nedokáže transportovať kyslík z listov do koreňov a to celkom komplikuje...preto je pre ňu prospešné, keď cez jej korene preteká studená voda, ktorá ju okysličuje...horské potoky v lokalite sú tomu dôkazom. Hlavná pointa je teda, aby bol substrát vzdušný a aby sa neprehriala. Prehriatie vedie k úhynu rastliny. Vysoká teplota sama o sebe nie je škodlivá, ale je tu hľadisko. Pri vysokej teplote totiž v koreňovej sústavě vznikajú škodlivé látky, ktoré sa prelievaním rastliny vymývajú a rastlinu tak zároveň ochladia.

Miroslav Srba sa v tejto problematike zmieňuje, citujem:

Postupem času se však ukázalo, že stačí, když zajistíme, aby se substrát nepřehřival a jeho teplota nestoupala nad 20 nebo 25 stupňů. I toto však lze dodržet jen velmi těžko.

Ve sbírkách katedry fyziologie rostlin PAF UK se však postupem času začalo dámit pěstovat darlingtonie bez chlazení jiných opatření. V čem je ono kouzlo? Pravděpodobně ve velmi vzdušném substrátu.

Pro kořeny systém rostlin možná není žádný, ale dostatek zvlášť suchý, ale dostatek vzduchu, ale dostatek světla, ale dostatek vody.

Sám říká, že metady ako zabezpečenie koreňovej sústavy. Najčastejšie je to práve kladenie kôry na povrch substrátu alebo ušľach spomínajú prelievanie substrátu chladnejšou vodou. Toto prelievanie praktizujem aj ja. Je to sice moc pracné, ale zo všetkých spôsobov mi to práve ako najlepšia alternatíva. Počas veľkých horúcav rastlinu prelievam každých 2 dní. Keďže máme krytý balkón, teplota v lete dosahuje až 40 stupňov Celzia. Podľa odbornej literatúry je táto teplota pre Darlingtoniu neprípustná, ale v praxi je to vďaka iným a s každodenným prelievaním substrátu počas takýchto horúcav to rastlina v pohode zvládla a ani rastovo nestagnovala, ako som možno očakávala. Práve chodom jesene a teda aj ním chladnejšieho tepla, moja povinnosť každodenného prelievania končí a nastupuje fáz prelievania substrátu každých 2 dní alebo tretí deň. To isté platí aj v zimných mesiacoch počas zimovania.

Rastlina nemá rada stále vysoké teploty. Neodporúčam ju dusiť v teplej izbe, najlepšia alternatíva je pestovanie vonku a to buď v záhrade, možnosť pestovania v záhradnom rašelinisku alebo na balkóne. Ja ju pestujem od skorých jari až do prvých mrazov na balkóne. Pri pestovaní vonku jej aj zabezpečíte rozdiely denných a nočných teplôt, ktoré zberajú.

Polieva sa odporúča zhora, studenou a mäkku vodou, ale má aj stáť vo vode (pri dobrej drenáži). Osobne sa snažím aspoň raz za týždeň (v jesenných a zimných mesiacoch) alebo každých 2 dní (v letných mesiacoch) prelievať vodou, pričom s rastlinou položenú do veľkého zaväzacieho pohára a pomaly prelejím aspoň pol litrom. Voda hneď odtečie do pohára a preto ju zvyknem aj opakovane použiť pri druhom prelievaní. Iným ju len obyčajne polievam zhora a nechám ju stáť v troche odtečenej vode.

Substrát, ako ušľach bolo zmienené, má byť vzdušný. Základ tvorí hrubší vlákna rašelina, potom prvé piesku polystyrénu, štrku, šľachovej drti, keramzitu a perlitu. Každých 2 dní si to má nakombinovať podľa svojich možností. Pestovatelia robia vrstvy, kde striedajú rašelinu a drenáž... Dá sa pestovať aj v istom šľachivom rašelinu ku čo je jedným najlepších možností.

Svetlo:

Darlingtonia potrebuje dostatok svetla. Má rada plné oslnenie, ale aj polotieň. Vychodní, západní a severní expozície.

Vlhkosť:

70-90 % , má aj rosiť, ale to nie je pravidlom, hoci v jej lokalite s ňou často hmly.

Problematiku vlhkosti som aj riešil s českým kolegom Jakubom a tým pádom, ktorý tvrdí, že Darlingtonia nie je až taká

náïro•náï na vlhkosť ako sa vâjade pã-âje a â¾e prehnaná vlhkosť je skã´r na âikodu...O tom som sa aj sãim presvedã

Teplota:

Letná: 17-27 stupňov s noã•ná½mi poklesmi na 8-15 stupňov;

Zimná: pre ôspeân© zimovanie teplota 1-5 stupňov, ja zimujem pri 8-10 stupňoch;

Ako uvãdza Kamil Pãisek, dokã¾e bez probl©mov zvlãdať naâje mrazy. Je teda moã¾n© ju celoro•ne pestovať v zãhradnom raâjelinisku a cez zimu ju zakryť senom alebo ihliã•natou vetvou...

ãĚã-tal som aj, â¾e sa mã´â¾e zimovať v chladniã•ke, ale na to som sa eãite nezmohol :-D

Tak teda, prajem vãim veã¾a ôspechov sã touto unikãitnou rastlinou, kobrou, ktorã hrdo vztyãuje svoje pasce aã tã½m dodãva vã¾anosť vaãã-m zbierkam.

FOTO © Karol Gazdã-k